

Kitaabka Daanyeel - Lixdan iyo Shan

Muujinta Nebiyeed ee La Muujiyey: Fahamka Niyad-jabkii Luulyo 18, 2020 iyo Farriinta Qaylada Saqda Dhexe ee Maalmaha Ugu Dambeeya oo Isa Soo Bandhigaysa

Jeff Pippenger
2024-01-29

18-kii Luulyo, 2020, niyad-jabkii ugu horreeyey ee ku dhacay dhaqdhaqaaqa dib-u-habaynta ee Ilaah ee maalmaha ugu dambeeya ayaa yimid. Taasi waxay calaamad taariikheed ka noqotay taariikhda Hoogga saddexaad, taas oo ah taariikhda roobka dambe, isla markaana ah taariikhda shaabadaynta boqol iyo afartan iyo afarta kun. Taariikhdaas waxaa matalay dhaqdhaqaaq kasta oo dib-u-habayn ah oo ku jira taariikhda quduuska ah, waxaana si gaar ah u matalay taariikhda dhaqdhaqaaqa Millerite-ka, waxaana lagu muujiyey masaalka tobanka bikraddood, waxayna metelaysaa taariikhda nebiyadeed ee nebi kasta aqoonsaday.

Luulyo 18, 2020, waxa ay u taagan tahay niyad-jabkii ugu horreeyey ee dhaqdhaqaaqa, sidaas darteedna waxa ay calaamad u tahay imaatinka wakhtiga dib-u-dhaca ee masaalka tobanka bikraddood iyo Xabaquuq. Taariikhda Millerite-ka, isla caddayntii u horseedday ku-dhawaagistoodii khaldan ayaa loo arkay inay tilmaamayso taariikhda saxda ah. Wakhtiga dib-u-dhaca ee masaalka tobanka bikraddood ayaa markaas loo arkay inuu yahay runta joogta ah, wakhtigaas dib-u-dhacuna waxa uu ahaa isla wakhtiga dib-u-dhaca ee Xabaquuq laba. Masaalka tobanka bikraddood ayaa lagu soo celiyaa xarafka xaraf, xaqiiqadaasina waxa ay caddaynaysaa in kuwa keliya ee musharraxiin u noqon kara bikrad xigmad leh ama bikrad nacas ah ay yihiin kuwii ku lug lahaa niyad-jabka.

Jidhkii weynaa ee Adventism-ka La'odikiya ayaa lagu tijaabiyey imaatinkii Hoogga saddexaad 11-ka Sebtembar, 2001, oo markii ay dhaaftay saadaashii fashilantay ee 18-ka Luulyo, 2020, Adventism-ka La'odikiya waxaa looga tegey gadaal si uu si aan ujeeddo lahayn ugu sabbeeyo dib ugu noqoshada Rooma, sidii ay Protestant-yiintu ku ahaayeen taariikhda Millerite-ka.

Ma aha oo keliya in reer Miller ay aqoonsadeen wakhtiga dib-u-dhaca inuu yahay dhammaystirka masaalka tobanka bikraddood, balse waxay sidoo kale ku arkeen kitaabka Xabaquuq in amarka lagu sugayo waxyiga, in kastoo uu dib u dhacayo, uu ahaa isla calaamadda nebiyadeed. Xabaquuq markaas wuxuu xaqiijinayaa in waxygii si qalad ah loo soo bandhigay oo keenay niyad-jabkii ugu horreeyey uu ahaa waxyiga “hadli” doona dhammaadka.

Waayo, muujintu weli waxay u taal wakhti la gooyay; laakiin dhammaadka ayay hadli doontaa, beenna ma sheegi doonto. In kastoo ay raagto, sug iyada; maxaa yeelay hubaal way iman doontaa, mana raagi doonto. Xabaquuq 2:3.

Farriintii keentay niyad-jabkii ugu horreeyey waxay ahayd isla farriintii la rabay in la garto iyadoo rumoobeysa mustaqbalka dhow, hase yeeshee waxay ahayd farriin weli ku dhisnayd doodihii nebiyadeed ee hore loo adeegsaday wacdintii ugu horraysay ee khaldan.

Taariikhda Milleriyiinta, dadkii axdiga hore waxaa marka hore la imtixaamay; dabadeedna dadkii axdiga cusub ayaa la imtixaamay. Imtixaanku wuxuu u bilaabmay Borotestaannada markii malaa'igtii kowaad ee Muujintii toban iyo malaa'igtii kowaad ee Muujintii afar iyo toban (waayo iyagu waa isla malaa'igtaas), ay soo degtay Agoosto 11, 1840. Imtixaankoodu wuxuu ku dhammaaday niyad-jabkii ugu horreeyey iyo imaatinkii malaa'igtii labaad ee Muujintii afar iyo toban.

Taariikhda Millerite-ka, imtixaankii Millerites-ku wuxuu bilaabmay imaatinkii malaa'igta labaad xilligii niyad-jabkii koowaad, wuxuuna ku dhammaaday imaatinkii Qayladii Saqda-dhexe, taas oo Walaal White ay ku muujiso inay tahay malaa'ig badan oo ku biiraysa malaa'igta labaad. Hoos imanaya awoodda Ruuxa Quduuska ah, Millerites-kii gartay oo aqbalay fariinta Qayladii Saqda-dhexe ayaa markaas laga soocay Millerites-kii aan garan fariinta ku soo degaysay hareerahooda oo dhan. Oktoobar 22, 1844, malaa'igtii saddexaad ayaa timid, oo markaas araggii dib u dhacay baa hadlay.

Taariikhda shaabadaynta boqol iyo afartan iyo afar kun, dadkii axdiga hore ayaa marka hore la tijaabiyey, dabadeedna dadkii axdiga cusub. Imtixaanku wuxuu u bilaabmay Adventismka La'odikiya markii codkii kowaad ee malaa'igta Muujintii siddeed iyo tobnaad iyo malaa'igtii saddexaad ee Muujintii afar iyo tobnaad (waayo iyagu waa isla malaa'igtaas), uu soo degay Sebtembar 11, 2001. Imtixaankoodu wuxuu ku dhammaaday niyad-jabkii Luulyo 18, 2020.

Dhaqdhaqaaqa malaa'igta saddexaad gudaheeda, imtixaankii boqolka iyo afartan iyo afarta kun wuxuu ka bilaabmay imaatinkii niyad-jabkii kowaad, wuxuuna ku dhammaan doonaa imaatinka fariinta Qaylada Saqda Dhexe. Kuwa hadda garta oo aqbala fariinta Qaylada Saqda Dhexe, iyagoo ku jira xoogga Ruuxa Quduuska ah, markaas ayaa laga soocayaa nacasyada iyo kuwa sharka leh ee aan garan fariinta dhinacyo badan leh ee hadda hareerahooda oo dhan ku soo degaysa.

Marka dhow imanaya ee sharciga Axadda, “codka” labaad ee malaa'igta Muujintii siddeed iyo tobnaad ayaa hadla, kaas oo sidoo kale ah araggii “dib u dhacay” isagoo hadlaya. Waxa kale oo uu matalaa fariinta malaa'igta saddexaad ee “bararta” ilaa qaylada dheer.

Qaylada Saqda Dhexe waxa lagu matalay malaa'ig badan oo ku biira malaa'igtii hore. Fariinta Qaylada Saqda Dhexe waxay ka kooban tahay dhawr qodob oo gacan ka geysta fariinta oo dhan, malaa'igtuna waa astaamo fariimo. Taariikhdii Millerite-ka, hormuudkii loo aqoonsaday inuu hoggaanka u qabtay isu keenidda fariinta Qaylada Saqda Dhexe ee runta ah wuxuu ahaa Samuel S. Snow. Taariikhdaas si wanaagsan ayaa loo diiwaangeliyey in fahamka Snow ee fariinta Qaylada Saqda Dhexe uu ku kobcay muddo wakhti ah.

Taariikhdaasu xaraf walba way ku soo noqnoqotaa, fariinta Qayladii Saqda Dhexe ee ugu dambaysana si cad oo dadweyne ayay u soo kobcaysay tan iyo dhammaadkii Luulyo, 2023. Keliya ma aha fariinta Islaamka, balse waxa kale oo ay ku jirtaa fariinta shaabadaynta boqol iyo afartan iyo afarta kun. Waxa ku jirta muujinta ah in labada gees ee bahalka dhulka labaduba maraan “dhimasho iyo sarakacid”, iyagoo la barbar socda sanamka bahalka, kaaso isla taariikhdaas ku dhammaystira halxidhaalaha nebinnimada ee ah “kan siddeedaadna toddobada ayuu ka mid

yahay”. Waxa kale oo ku jira muujinnada la xidhiidha “taariikhda qarsoon” ee Toddobada Onkod, waxana ay dhammaystiraysaa halxidhaalaha nebinnimada ee “dhagaxii” la diiday uu noqdo “madaxa geeska”, iyadoo “toddobada goor” ee Laawiyiintii lix iyo labaat loo muujiyey inay yihiin dunta isku tidcaysa dhammaan xaqiiqooyinka taariikhdi Miller iyo xaqiiqooyinkii la furfuray wakhtigii dhammaadka sannadkii 1989. Sabuur-yahanku sidan ayuu u yidhi:

Dhagaxii kuwii wax dhisayay diideen wuxuu noqday dhagaxa madaxda geeska. Tanu waa camalka Rabbiga; waana la yaab indhahayaga ku ah. Kanu waa maalintii Rabbigu sameeyey; waynu ku rayrayn doonnaa, kuna farxi doonnaa. Sabuuradii 118:22–24.

“Dhagaxa”, oo ahaa “jawharkii” ugu horreeyey ee William Miller helay (jawharaduhuna waa dhagaxaan), waa “maalintii Rabbigu sameeyey.” Waxaa maqaaladii hore lagu muujiyey in qaab-dhismeedka iyo erayada amarka Sabtida ay la mid yihiin qaab-dhismeedka wareegga quduuska ah ee toddobada, sida lagu sheegay Laawiyiintii cutubka shan iyo labaatanaad. Nasashada maalinta toddobaad waxay astaan u ahayd dhulku inuu nasto sannadka toddobaad, oo marka labada amar sidan loo eego, waxay bixiyaan marag in maalin ay u taagan tahay sannad waxsii sheegidda Kitaabka Quduuska ah.

Waxay kaloo muujinayaan in fahamka uu Miller ku naadiyey ee ku saabsan cadhada Ilaah ee “toddoba jeer,” ee ku qoran Laawiyiintii lix iyo labaatanaad, lagu metelay “maalin”; waayo Rabbigu wuxuu ka dhigay wareegga quduuska ah ee toddobada sannadood, sida hubaal ah oo uu samooyinka iyo dhulka ugu sameeyey lix maalmood, oo uu tii toddobaad ku nastay.

Markii Ciise dhammeeyey masaalkii beerta canabka, wuxuu Farrisiintii weydiiyey su’aal.

Haddaba sayidka beerta canabka ahi yimaado, muxuu ku samayn doonaa beeralaydaas? Waxay ku yidhaahdeen, Nimankaas sharka leh si xun buu u halligi doonaa, beertiisana wuxuu u kirayn doonaa beeraley kale oo isaga midhaha siin doona xilligooda. Ciise wuxuu ku yidhi iyaga, Miyaydnaan weligiin Qorniinka ka akhriyina, Dhagixii kuwa wax dhisaya ay diideen, kaasaa noqday madaxa rukunka; tani Rabbiga ayaa sameeyey, waana yaab indhahayaga ku ah? Sidaas daraaddeed waxaan idinku leeyahay, Boqortooyada Ilaah waa laydinka qaadi doonaa, oo waxaa la siin doonaa quruun midhaheeda keenta. Oo ku alla kii ku dhaca dhagaxan waa la jebin doonaa; laakiin kii uu ku dul dhaco, budo ayuu ka dhigi doonaa. Oo wadaaddadii sare iyo Farrisiintii markay masaalladiisii maqleen, waxay garteen inuu iyaga ka hadlay. Matayos 21:40–45.

Masaalka beerta canabku waa masaalkii dadka hore loo doortay laga gudbay, oo boqortooyadiina loo dhiibay dad cusub oo la doortay. “Dhagaxa” la diiday, sida uu Ciise sheegay, waa “dhagaxa” ama badbaadiya ama baabbi’iya, taas oo ku xidhan sida loo aqbalo. “Dhagaxu” waa inuu yahay run Kitaabiga ah marka loo eego macnaha uu Ciise u adeegsaday, waayo wuxuu leeyahay awood uu ku soo saaro miro xaq ah, oo xaqnimada Masiixana ragga iyo dumarka waxa keliya oo lagu soo saaraa marka ay aqbalaan Eraygiisa runta ah.

Qoduusi runtaada ku quduusi; eraygaagu waa run. Yooxanaa 17:17.

“Dhagaxu” waa caqiido ama la aqbaloo ama la diido, Ciisena waa Erayga, oo kitaabka Falimaha Rasuullada, Butros wuxuu “dhagaxa” ku aqoonsanayaa Masiixa.

Ha wada ogaadeen dhammaantiin iyo dadka Israa’iil oo dhanba, in magaca Ciise Masiix oo reer Naasared ah, kii aad idinku iskutallaabta ku qodobteen, kii Ilaah kuwii dhintay ka soo sara kiciyey, isaga qudhiisa uu ninkanu idin hor taagan yahay isagoo bogsan. Kanu waa dhagaxii laydiin ahdiyay idinka waxdhisayaashii, kaas oo noqday madaxa rukunka. Badbaadana mid kale lagama helo; waayo, ma jiro magac kale samada hoosteeda dadka dhexdooda lagu bixiyey oo ay waajib inagu tahay inaynu ku badbaadno. Falimaha Rasuullada 4:10–12.

Markaas dabadeed Butros Kowaad dhexdiisa, wuxuu astaynta “dhagaxa” sii gaadhsiiyaa meel ka sii fog, hase ahaatee wuxuu ku hayaa isla macnaha guud ee ka-tegidda dadkii hore ee axdiga iyo doorashada dad cusub oo la doortay, kuwaas oo sida uu sheegay, “waqti hore aan dad ahayn, laakiinse imminka ah dadka Ilaah; kuwaas oo aan naxariis helin, laakiinse imminka naxariis helay.”

Idinkoo u imanaysaan, sida dhagax nool oo dadku runtii diideen, laakiin Ilaah doortay oo qaali ku ah, idinkuna sidoo kale, sida dhagaxan nool, waxaa laydiin dhisayaa guri ruuxi ah, wadaadnimo quduus ah, inaad bixisaan allabaryo ruuxi ah oo Ilaah ka aqbali karo xagga Ciise Masiix. Sidaas daraaddeed Qorniinku wuxuu ku jiraa: Bal eega, Siyoon waxaan dhigayaa dhagaxii geeska ugu weynaa, la doortay, qaali ah; kii isaga rumaystana ma ceeboobi doono. Haddaba idinka rumaysta, isagu waa qaali; laakiin kuwa aan addeecin, dhagaxii kuwii wax dhisayay diideen, kaasuu wuxuu noqday madaxa geeska, iyo dhagax lagu turunturoodo, iyo dhagax weyn oo lagu dhacdo, xataa kuwa Erayga ku turunturooda iyagoo aan addeecin; taas aawadeedna iyagana waa loo qoondeeyey. 1 Butros 2:4–8.

Butros wuxuu ka yidhi dadkii hore loo doortay, “kuwa aan addeecin, dhagaxii kuwii wax dhisayay diideen, isla kaas ayaa laga dhigay madaxa geeska, Iyo dhagax lagu turunturoodo, iyo dhagax weyn oo lagu xumaado, xataa kuwa ereyga ku turunturooda iyagoo aan addeecin; taas oo weliba loo qoondeeyey.”

Ciise waxaa lagu matalayaa sawir kasta oo quduus ah oo ku saabsan aasaaska.

Waayo, aasaas kale ninna ma dhigi karo kan la dhigay mooyaane, kaas oo ah Ciise Masiix. 1 Korintos 3:11.

Aasaaskii ay Milleriyiintu dhiseen wuxuu ahaa Dhagaxii weligiis jira (Dhagaxa).

“Digniintu way timid: Waxba looma oggola in ay soo galaan oo wax u dhimi kara aasaaska rumaysadka ee aynu ku dul dhisayney tan iyo intii farriintu timid sannadihii 1842, 1843, iyo 1844. Anigu farriintan waan ku jiray, oo tan iyo markaas waxaan dunida horteed uga taagnaa anigoo daacad u ah iftiinka Ilaah na siiyey. Kuma talo jirno in aannu cagahayaga ka qaadno madasha lagu dul taagay, intii aynu maalinba maalinta ka dambaysa Rabbiga ku doondoonaaynay tukasho qiiro leh, annagoo iftiin raadinayna. Ma u malaynaysaan inaan ka tanaasuli karo iftiinka Ilaah i siiyey? Waa inuu ahaadaa sida Dhagaxii Qarniyada. Isagu tan iyo markii la i siiyey wuu i hagayey.” Review and Herald, April 14, 1903.

Dhagaxii ugu horreeyey ee Miller helay oo ka mid noqday aasaaska Millerite-ka, kaas oo la mid ah Dhagaxa Wakhtiyada, wuxuu ahaa “toddobada jeer” ee Laawiyiintii lix iyo labaatan, oo “toddobada jeer” waxay ahayd runtii aasaasiga ahayd ee ugu horraysay ee ay dhinac u dhigeen hormuudkii Millerite-ka ee goor dhow dhisay aasaaska Millerite-ka. Waxay ahaayeen kuwii wax dhisay ee diidi lahaa dhagaxa aasaaska. “Dhagaxaas,” oo astaan u ah Masiixa, sidoo kale waa maalintii Rabbigu sameeyey, waayo, isagu maalinta toddobaad ayuu ka dhigay maalin nasasho, sannadda toddobaadna sannad ay dhulku ku nasato. Sannadkii 1863, dhagaxii aasaaska waa la diiday, laakiin waxaa laga dhigi doonaa “madaxii geeska” iyo “dhagaxa turunturrada” kuwa aan addeecin.

Farriinta Islaamka ee hoogga saddexaad waa mawduuca dhaqdhaqaaqa dibu-hagaajinta ee boqol iyo afar iyo afartan kun, waxaana habraaca imtixaanku bilaabmay markii malaa’igtii Muujintii siddeed iyo tobnaad soo degtay, iyada oo dhismayaashii waaweynaa ee Magaalada New York la dumiyey Sebtembar 11, 2001. Adventism-ku wuu ka aamusay aqoonsiga nebiyadeed ee ahaa in Sebtembar 11, 2001, uu ahaa imaatinkii “maalinta dabaysha bari.” Luulyo 18, 2020, iyagu waa laga tagay markii labadii markhaati ee Muujintii cutubka kow iyo tobnaad lagu dilay waddooyinka magaaladaas weyn. Imtixaankii Adventism-ka wuu dhammaaday, imtixaankiina kuwii qirtay inay garteen farriinta Islaamka ayaa socday.

Ka dib markay mayd ku yaalleen jidadka ilaa dhammaadkii Luulyo, 2023, lafihii engegnaa ee dhintay ayaa markaas lagu baraarujiyey farriintii koowaad ee Yexesqeel. Farriinta labaad ee Yexesqeel waa farriinta afarta dabaylood ee Islaamka ee Hoogga saddexaad, taas oo matalaysa furfuridda si tartiib-tartiib ah ee farriinta Qayladii Saqda dhexe, taas oo ah muujintii dib u dhacday, iyo dulucda muddada oo dhan ee dhaqdhaqaaqa. Runno kala duwan ayaa markaas la furfuray, waayo farriinta Qayladii Saqda dhexe waxay matalaysaa farriin dhinacyo badan leh. Runta ugu horraysa ee ka hor timid lafihii engegnaa ee dhintay waxay ahayd runtii ugu horraysay ee Adventism-ka La’odikiya diiday, waxayna matalaysaa runta calaamadisa kala-guurka La’odikiya ugu gudbayso Filadelfiya.

Xaqiiqadu waa farriinta shaabadaynta, sidaas darteedna waxay u baahan tahay in si buuxda loogu sugo maskax ahaan iyo weliba ruux ahaanba. Kuma filna oo keliya in la garwaaqsado in muddadii ay labada markhaati ku dhinteen jidka ay astaan u tahay kala firdhinta “toddobada jeer”; waxa kale oo loo baahan yahay aqbalid waayo-aragnimo ku dhisan oo runta ah.

Dahabyadii Miller, oo matalaya runihii la furfuray wakhtiga dhammaadka ee sannadkii 1798, waxay imtixaan u noqdaan bikradaha maalmaha ugu dambeeya. Waayo-aragnimada ku degganaanshaha runta “ruux ahaan” waxaa matala dahabigii kowaad ee Miller, halka ku degganaanshaha runta “caqli ahaan” uu matalo farriinta Islaamka ee hoogga saddexaad. Yeedhidda towbadkeenka iyo qirashada ee ay matalaan “todobadii jeer,” waxay tilmaamaysaa hawl lala fuliyo Masiixa isaga oo ku jira Meesha Ugu Quduusan, waxaana matala aragtida “mareh.”

Fahamka “caqliyeed” ee Islaamka ee Hoogga saddexaad waxaa matala aragtida “chazon”, labadana waxaa looga baahan yahay kuwa la shaabadayn doono. Sannadkii 1863, Adventism-ka La’odikiya wuxuu doortay inuu Yerixoo dib u dhiso, wuxuuna ka tegey hawshiisii ahayd soo

celinta Yeruusaalem. Yerixoo waa astaan barwaaqo ah, sida ay indho-la'aanta La'odikiya u metesho sidoo kale.

“Mid ka mid ah qalcadaha ugu xoogga badan dalka—magaalada weyn oo hodanka ah ee Yerixoo—ayaa si toos ah hortooda u tiillay, wax yar oo keliya ayaanay ka jirtay xeradoodii Gilgaal. Iyada oo ku taallay xadka bannaan bacrin ah oo ku badnaa wax-soo-saarka hodanka ah ee kala duwan ee dhulka kulaylaha, daaraha waaweyn iyo macbudyadeedu oo hoy u ahaa raaxo iyo xumaan, magaaladan kibirka badan, iyada oo ka dambaysa dhufaysyadeeda waaweyn ee adag, waxay caasinnimo ku muujinaysay Ilaaha reer binu Israa’iil. Yerixoo waxay ahayd mid ka mid ah xarumaha ugu waaweyn ee caabudidada sanamyada, iyadoo si gaar ah loogu heellanaa Ashtaroodh, ilaahadda dayaxa. Halkan ayay ku urursanaayeen wax kasta oo ugu liita uguna sharaf-dhaca badan ee diinta reer Kancaan. Dadka reer binu Israa’iil, oo maankoodu weli ku cusbaa natiiyooyinkii laga cabsaday ee dembigoodii Beyt-Fecoor, ma ay eegi karin magaaladan gaalada ah si kale aan ahayn karaahiyo iyo argagax mooyaane.” Aabbayaashii Hore iyo Nebiyadii, 487.

“Dhagaxii” kuwii wax dhisayay ay diideen sannadkii 1863, markay Yerixoo dib u dhisayeen, wuxuu ahaa “toddobada goor” oo maalmaha ugu dambeeya noqon lahaa runta (jawharadda), taas oo noqota “madaxii geeska”; waayo, waa runta isku tosha bilowgii Adventism-ka ee dhaqdhaqaaqii Milleriyiinta iyo dhammaadka Adventism-ka ee dhaqdhaqaaqa boqol iyo afartan iyo afarta kun. Jawharaddaas, oo ah “toddobada goor,” sidoo kale waa “maalintii Rabbigu sameeyey,” waana Masiixa qudhiisa, maxaa yeelay Isagu waa Erayga, Isaguna waa “Runta.” Mawduuca Islaamku waa dulucda keenta nadiifinta labada qoom ee la doortay, kuwii hore iyo kuwa cusubba, nadiifintaas labanlaabka ahna waxay bilaabatay Sebtembar 11, 2001, taas oo ahayd “maalintii dabaysha bari.” Maalintaas waardiyayaashu waxay ahayd inay ku heesaan isla heestii Masiixu qaaday markii uu ku dhawaaqay masaalka beerta canabka. Boqolka iyo afartan iyo afarta kun waxay ku heesaan heestii Muuse (“toddobada goor”), iyo heestii Wanka.

Oo waxaan arkay wax u eg bad muraayad ah oo dab lagu qasay; oo kuwii guusha ka helay bahalka, iyo sanamkiisa, iyo summaddiisa, iyo tirada magiciisa, iyadoo ku taagan baddaas muraayadda ah, oo haysta kataaradaha Ilaah. Oo waxay ku gabyeen gabaygii Muuse oo ahaa addoonkii Ilaah, iyo gabaygii Wanka, iyadoo leh, Shuqulladaadu waa waaweyn yihiin oo yaab badan, Rabbiyow Ilaaha Qaadirka ahow; jidadkaagu waa xaq iyo run, Boqorkii quduusiinta. Muujintii 15:2, 3.

“Wanku” waa Masiixa la gowracay, waxaana la gowracay bartamaha laba kun iyo shan boqol iyo labaatan maalmood, sidaas ayuu isugu xidhayaa allabarigii noloshiisa iyo dhiiggiisa (halkaas oo uu axdigii ku adkeeyey), isaga oo la jira “murankii axdigiisa” ee Muuse, ee ku qoran Laawiyiintii labaatan iyo lix. Gabayga Muuse iyo Wanku waa gabayga chazon ee taariikhda nebiyadeed iyo gabayga mareh ee “muuqaalkiisa”. Waa gabayga faham maskaxeed iyo ruuxi ah sida ay u metelaan labada riyo ee Daanyeel cutubka siddeedaad. Waa gabayga dad axdi leh oo la xukumayo oo la dhaafayo, halka dad cusub oo la doortay la xulanayo. Hannaanka xulashada, sidaas darteedna gabaygu, wuxuu billowday Sebtembar 11, 2001.

Kuwa ka kuwa Yacquub ka iman doona oo xidid yeelan doona; Israa'iilna way ubaxi doontaa oo burooyin soo saari doontaa, oo dhulka oo dhan wejigiisa ayay midho ka buuxin doontaa. Miyuu isagii u dhuftay sidii uu u dhuftay kuwii isaga dhuftay? Mise isagii ma loo laayay sidii loo laayay kuwii isaga ku laayay? Qiyaas ahaan, marka ay soo baxdo, waad la murmi doontaa; dabayshiisa kululna wuu celiyaa maalinta dabaysha bari. Sidaas daraaddeed xumaanta Yacquub waa lagu kafaaraggudi doonaa; oo tanuna waa wada midhaha dembigiisa looga qaadayo; marka uu dhagaxyada allabariga oo dhan ka dhigo sida dhagaxyo nuurad ah oo la jebiyey, geedaha Asheeraah iyo sanamyaduna mar dambe ma taagnaan doonaan. Habase yeeshee magaalada deyrka leh way cidloobi doontaa, oo hoygiina waa laga tegi doonaa, oo waxay ahaan doontaa sida cidlada oo kale; halkaas ayaa dibigu daaqi doonaa, halkaasna wuu jiifsan doonaa, oo laamaheedana wuu cuni doonaa. Oo marka laamaheedu engegaan, waa la jebin doonaa; dumarku way iman doonaan oo dab bay ku shidi doonaan; waayo, waa qoom aan waxgarasho lahayn; sidaas daraaddeed kii iyaga sameeyey uma naxariisan doono, kii iyaga uumayna raalli kama noqon doono. Oo waxay ahaan doontaa maalintaas, in Rabbigu wax ka garaaci doono kanaalka webiga tan iyo durdurka Masar, oo idinkana mid mid baa la idiin soo ururin doonaa, Kuwiinna reer binu Israa'iilow. Oo waxay ahaan doontaa maalintaas, in buunka weyn la afuufi doono, oo waxaa iman doona kuwii ku sigtay inay ku halligmaan dalka Ashuur, iyo kuwii qaxootiga ahaa ee dalka Masar jooga, oo Rabbiga ku caabudi doona buurta quduuska ah ee Yerusaaalem. Ishacyaah 27:6–13.

Marka si sax ah loo fahmo, aayadahani waxay tilmaamayaan muddada ka bilaabmaysa Sebtembar 11, 2001, ilaa xeerka Axadda ee dhowaan imanaya. Aayadda lixaad waxay tilmaamaysaa taariikhda oo dhan, iyada oo aqoonsanaysa bilowga geedka xidid yeesha, dabadeedna ubaxa oo buro yeesha, ugu dambayntiina dhulka oo dhan miro ka buuxiya. Midhaha dhulka ka buuxiya waxay sidaas sameeyaan inta lagu jiro “saacadda,” taas oo ah qalalaasaha xeerka Axadda. Inta Masiixu markaas midhihiisa ku ururinayo bakhaarkiisa, isla mar ahaantaana wuxuu xukun ku soo dejinayaa Baabuloon. Xukunka dhacaya wakhtiga uu dhulku miro ka buuxo waxaa lagu muujiyey aayadda toddobaad, marka la weydiiyo labada su’aalood ee ah, “Miyuu isagii u dhuftay sidii uu u dhuftay kuwii isaga dhuftay? Mise isaga waa loo laayay sida gawraca kuwii isaga uu laayay?”

Markaas aayadda siddeedaad, rusheynta roobka dambe waxaa lagu tilmaamay oraahda ah, “Qiyaas ahaan.” Waxa dhirta soo bixiya waa roobka, oo marka bilowga roobka dambe la calaamadiyo, waxaa loo calaamadiyaa inuu ku bilaabmayo “qiyaas ahaan, marka uu soo baxayo.” Marka roobka dambe bilaabmo, waxaa loo shubaa “qiyaas ahaan”, waayo looma shubo si aan qiyaas lahayn haddii goosashadu tahay isku-dar run iyo been ah.

“Naftii kasta oo si dhab ah u soo noqotay waxay si weyn u jeclaan doontaa inay kuwa kale ka soo saarto gudcurka qaladka oo ay keento iftiinka yaabka leh ee xaqnimada Ciise Masiix. Daadinta weyn ee Ruuxa Ilaah, oo dunida oo dhan ku iftiimin doonta ammaantiisa, ma iman doonto ilaa aynu yeelanno dad la iftiimiyey, oo waayo-aragnimo ku garanaya waxa ay ka dhigan tahay inay Ilaah la shaqeeyaan. Marka aynu yeelanno quduus-ka-dhigid dhan oo qalbi dhan ah oo loogu go’ay adeegga Masiixa, Ilaah xaqiiqadaas wuxuu ku garan doonaa daadinta Ruuxiisa oo aan qiyaas lahayn; laakiin taas ma ahaan doonto inta qaybta ugu weyn ee kaniisaddu aanay Ilaah la shaqaynayn. Ilaah ma daadihin karo Ruuxiisa marka is-jacaylka iyo

nafta u raaxayntu ay si cad u muuqdaan; marka ruuxi talinayo oo, haddii erayo lagu cabbiro, muujin lahaa jawaabtaas Qaabiil,—‘Anigu ma waxaan ahay ilaalayaha walaalkay?’ Haddii runta wakhtigan, haddii calaamadaha dhinac kasta ku soo badanaya oo marag ka ah in dhammaadka wax walba dhow yahay, aanay ku filnayn inay kiciyaan tamarta hurudda ee kuwa qirta inay runta yaqaaniin, markaas gudcur la eg iftiinkii iyaga ku ifayay ayaa naftaas ku soo degi doona. Ma jiro wax u eg marmarsiyo ay danayn la’aantooda ugu soo bandhigi karaan Ilaah maalinta weyn ee xisaabta ugu dambaysa. Ma jiri doonto sabab ay u soo bandhigaan oo ku saabsan sababta ay ugu noolaan waayeen, ugu socon waayeen, uguna hawshoon waayeen iftiinka runta quduuska ah ee Erayga Ilaah, oo sidaasna ay dunida dembi-madoobaatay ugu muujiyaan, iyagoo adeegsanaya hab-dhaqankooda, dareenkooda la-qaybsiga, iyo qiirhooda, in awoodda iyo xaqiiqada injiilku aan la dafiri karin.” Review and Herald, July 21, 1896.

Walaasha Caddaan waxay tuducan u aqoonsanaysaa goobta uu malaa’igta Muujintii ka soo degayo, waayo waxay tidhi, “daataanka weyn ee Ruuxa Ilaah, kaas oo dhulka oo dhan ku iftiiminaya ammaantiisa.” Tuduc kale oo aannu marar badan ku soo xigannay maqaalladan, waxay ku aqoonsatay in marka “dhismayaasha waaweyn ee New York” “la dumiyo,” “Muujintii cutubka siddeed iyo tobnaad, aayadaha koowaad ilaa saddexaad, la oofin doono.”

Waxaannu fikradahan ku sii wadi doonnaa maqaalka soo socda.

Haddaba waxaan ugu gabyi doonaa gacaliyahayga gabay ku saabsan beertiisa canabka ah. Gacaliyahaygu wuxuu lahaa beer canab ah oo ku taal buur aad u bacrin badan; oo wuu ooday, oo dhagxaanteediina wuu ka guray, oo wuxuu ku beeray canabkii ugu wanaagsanaa, oo wuxuu dhexdeeda ka dhisay munaarad, oo weliba wuxuu ka sameeyey meesha canabka lagu burburiyo; oo wuxuu filayay inay canab dhasho, laakiinse waxay dhashay canab duurjoog ah. Haddaba imminka, kuwiinna Yerusaaalem degganow, iyo raggii Yahuudahow, waan idinka baryayaaye, xukuma aniga iyo beertayda dhexdood. Maxaa kale oo dheeraad ah oo loo samayn kari lahaa beertayda oo aanan ku samayn? Maxaa haddaba, markii aan filayay inay canab dhasho, ay u dhashay canab duurjoog ah? Haddaba kaalaya; waxaan idiin sheegi doonaa waxa aan ku samayn doono beertayda: Ooddeeda waan ka qaadi doonaa, oo waa la baabbi’in doonaa; derbigeedana waan dumin doonaa, oo waa lagu tuman doonaa; oo waxaan ka dhigi doonaa cidla; lama jari doono, lama qodi doono; laakiinse qodxo iyo yamaarug baa ka bixi doona; oo weliba waxaan daruuraha ku amri doonaa inaanay roob ku da’in. Waayo, beerta canabka ah ee Rabbiga ciidammadu waa reer binu Israa’iil, oo raggii Yahuudahuna waa geedkiisii uu ku faraxsanaa; oo wuxuu sugayay caddaalad, laakiinse bal eeg dulmi; xaqnimo, laakiinse bal eeg qaylo. Ishacyaah 5:1–7.